

Nova vella imatge de Piera

L'inici del desenvolupament urbanístic de Piera podríem fixar-lo a partir del que es desprèn dels Capbreus de 1555, 1583 i 1691 dipositats a l'Arxiu Municipal de la vila. En el segle XVI, Piera es dividia en quatre nuclis de població ben diferenciats: el Castell, el Raval inferior⁽¹⁾, el Mercadal (població emmurallada) i el Raval superior⁽²⁾, al qual s'hi afegia, encara incipient, el barri de Cases Noves. El Raval inferior s'estén des del Portal d'en Romanyà fins a la Riera de la Guinovarda i més enllà de la Riera ("Dellà l'aigua", Capbreu, 1555), i s'entén com la part més antiga de població.

D'uns anys ençà la destrucció, que pateix el patrimoni històric i cultural de la vila de Piera, és comprable a la de l'any 1759⁽³⁾, quan el Portal d'en Selva⁽⁴⁾ (Portal Sobirà, Portal Superior, Capbreu de 1555; Portal del Cap Carrer, Capbreu de 1691), situat on és ara la Plaça de la Creu, és derruït amb motiu de la visita, que féu el rei Carles III al poble, per tal de donar-li un pas més ampli i "modernitzar" el municipi. Els murs d'aquest Portal d'en Selva ostentaven la cèlebre làpida (no sabem fins a quin punt autèntica) amb la inscripció llatina: *Oppidum constructum tempore Magonis paenorum sub tertio bello púnico* (població construïda en temps de Magó dels cartaginesos durant la tercera guerra púnica). Els romans l'anomenaren *Castrum Apiaria*, servint més tard, i successivament, de fortalesa als visigots, als àrabs i als reconqueridors.

En aquella època, les noves construccions van anar consolidant els carrers ja existents i s'expansiona el Barri de les Cases Noves sota un pla urbanístic nomenat Pla de les Cases Noves (segle XVI, Capbreu de 1555), que tenia la intenció d'eixamplar o allargar la vila, a partir precisament del Portal d'en Selva al Mercadal superior⁽⁵⁾. Al costat del Portal d'en Selva hi destacava una torre nomenada Torre del Cap Carrer o Torre del Mur Fort (Capbreu de 1555, foli III). Alhora també al Mercadal inferior hi havia el Portal d'en Romanyà (Portal Jussà, Portal Inferior, Portal Inferior del Mercadal i Portal d'en Golart). Aquests Portals eren part de la Muralla del Mercadal o Mur Fort de la Vila (segle XIII) construït per defensar la població. Quan es feia fosc les portes d'ambdós portals es tancaven i s'obrien a l'alba. El Mercadal quedava ben emmurallat i aixoplugat de malfactors i bandolers.

Als darrers anys, masies com la de Can Mas⁽⁶⁾ (segle XVII), Can Vidal del Malcavaller⁽⁶⁾ (segurament ja existia abans de 1581, on a la portada principal hi havia un escut amb la data de 1590), Can Banyeres entre d'altres han estat derruïdes. Ara, part del casc més antic de Piera, el Mercadal, l'històric recinte emmurallat⁽⁷⁾, és radicalment transformat en un pas de vianants virtuals, que només existeixen en la imaginació dels qui han elaborat, dirigit, executat i permès aquest projecte. Si raó van tenir, en l'anomenat Pla de les Cases Noves al segle XVI⁽⁵⁾, aquells que van adonar-se'n que l'expansió del poble havia de ser cap a amunt, ara es considera tot el contrari. De resultes de tot, som els pierencs els afectats per aquests nous plans urbanístics dirigits per l'Ajuntament de Piera i promoguts amb recolzament de la Generalitat de Catalunya. Cal vendre el producte "Piera". Com? D'acord amb les lleis i normatives del marketing actual. L'important és vendre! Per conservar la tradició, com deia el poeta Joan Brossa, cal continuar-la. Ara bé, si la destruïm, quina continuïtat ens queda pels nostres fills?

Es vol cercar un expansió del poble en un espai reduït, on els comerciants ja fa molt de temps han desestimat d'establir-hi mercats i negocis, perquè el progrés resulta que mai va cap enrera i sempre, cap endavant; en aquest cas, cap a amunt. Al marge de tot plegat, també cal recordar la duradora situació d'incomoditats urbanes, que fa mesos patim els pierencs d'aquesta zona. Aquestes petites dificultats es suportarien d'allò més bé, si els resultats, que es preveuen, fossin més esperançadors i de veritat millorés l'entorn en el qual vivim.

L'anterior l'estat del barri, car que antic, però no vell, ens agradava. Era així gràcies a totes les aportacions que durant anys els seus habitants han anat fent al municipi, com a moltes de les poblacions catalanes, que disposen d'un patrimoni propi aconseguit amb les miques del dia a dia. I és això, el que ens estimem, allò que els nostres avis, besavis i rebesavis han fet per Piera. Aquelles pedres que tan van costar de posar, avui ja no hi són.

Em recorda una mica la història de la conquesta d'Amèrica, quan els espanyols bescanviaven vidres, miralls i pedres de riu per or als indígenes de Centreamèrica. Doncs, això, ens han fet bescanviar el pedra del carrer per fang cuit i mal posat. Aquesta remodelació urbanística no s'ha deixat seduir per la memòria històrica, ni ha après dels errors del passat. Díficilment es podrà justificar moralment la conservació d'altres construccions encara dempeus, garantint un futur cultural digne per a les properes generacions. Qui oblida massa aviat, corre el risc d'oblidar també el seu origen.

(1) *"Seguint la baixada i després de creuar el Portal d'en Golart, posteriorment d'en Romanyà, i sortir de la muralla s'entrava al Raval Inferior on tenien residència i tallers els artesans un dels grups més castigats per la crisi. Aquests era el nucli més antic del poble."* Fragment de la *Història Moderna* publicat al web de l'Ajuntament de Piera (<http://www.viladepiera.com/Vila6.htm>).

(2) *"...Raval Superior, molt poc poblat amb unes poques cases amb horts i camps. Després de travessar el Portal d'en Selva, localitzat on actualment hi ha la Plaça de la Creu, s'iniciava la part emmurallada de la vila, el Mercadal, perquè aquí es realitzaven les activitats de mercat tots els dijous i a la Fira d'Agost."* Fragment de la *Història Moderna* publicat al web de l'Ajuntament de Piera (<http://www.viladepiera.com/Vila6.htm>).

(3) Carles III, rei d'Espanya, puja al tron el 10 d'agost de 1759, però no trepitja territori peninsular fins al 17 d'octubre, que desembarca a Barcelona, i no arriba a Madrid fins al 9 de desembre del mateix any. Cal recordar que era rei de Nàpols. Em de suposar que per aquest motiu, més que visitar Piera, passa pel Camí Reial o Camí Ral en el seu viatge des de Nàpols cap a Madrid. En aquella època era habitual el trajecte Barcelona, Lleida, Saragossa, Madrid pel Camí Reial.

(4) *"...en l'enderrocament del Portal d'en Selva al 1759 amb l'excusa d'una visita del rei Carles III, quan el veritable motiu era la necessitat d'eliminar les muralles que encotillaven el creixement de la vila cap el Raval Superior o en l'engrandiment de la majoria de les masies."* Fragment de la *Història Moderna* publicat al web de l'Ajuntament de Piera (<http://www.viladepiera.com/Vila6.htm>).

(5) Palma de Mallorca, Andrés de. Santa Maria de Piera. Notas históricas. Talleres tipográficos de Pedro Bas Vich. Igualada (Barcelona), 1942.

(6) Escudero i Costa, Antoni. El terme municipal de Piera. Ed. l'autor. Capellades (Barcelona), 1981.

(7) Casals, Àngels; Coberó, Montserrat; Sabaté, Flocel i Santacana, Carles. Història de Piera. Ed. Pagès Editors, 1a edició. Lleida, 1999.